

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(14)

Київ 2006

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)я43
М43

Редакційна колегія

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — головний редактор
Гайченко В. А., д-р біол. наук, проф. — заступник головного редактора
Саввич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор
Марусєва О. А. — відповідальний секретар
Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки і менеджмент

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Титова Н. А., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Ніколенко Ю. В., д-р екон. наук, проф., Криклій А. С., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф.

Політичні науки

Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Горбатенко В. П., д-р політ. наук, проф., Кирилук Ф. М., д-р філос. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф., Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Коломінський Н. Л., д-р психол. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Сагач Г. М., д-р пед. наук, проф.

Юридичні науки

Бабкін В. Д., д-р юрид. наук, проф., Коваленко В. В., д-р юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Скрипнюк О. В., д-р юрид. наук, проф., Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф.

Рекомендовано Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 29 березня 2006 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М43 Наукові праці МАУП / Редкол.: М. Ф. Головатий (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. —

ISBN 966-608-120-2

Вип. 2(14). — 2006. — 196 с. — Бібліогр. в кінці ст. — ISBN 966-608-655-7

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки і менеджменту, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник "Наукові праці МАУП" зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, у якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, менеджменту, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2

ISBN 966-608-655-7

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2006

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ І МЕНЕДЖМЕНТ	5	Борищ В.В., Осоченко І. В.	
Сєвка В. Г., Мальцева М. Ю.		<i>Методи прийняття рішень у менеджменті</i>	61
<i>Будівельний потенціал як складова розвитку економіки країни</i>	5	Солопенко Р. І., Солопенко Р. Р.	
Савельєва Т. М.		<i>Економічне обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із системою кадрового менеджменту транспортного підприємства</i>	64
<i>Проблеми розвитку великих корпоративних структур в економіці України</i>	9	Шульжик Ю. О.	
Мамонова Н. В., Москвіна А. О.		<i>Проблема прогнозування динаміки одно- та різнотипних об'єктів з нелінійними зв'язками</i>	69
<i>Про пріоритети створення умов сталої конкурентоспроможності країни</i>	14	Морозова Н. І.	
Крочук В. М.		<i>Проектна діяльність в організації та структурні зміни в управлінні нею</i>	75
<i>Методичні аспекти аудиту доходів і витрат транспортного підприємства</i>	18	Стрельчук А. С., Пенцов О. С.	
Нгуєн Тхі Тхань Тінь		<i>Автоматизовані системи управління в роботі організацій державної і недержавної форм власності</i>	81
<i>Основні напрями, механізми і завдання інтеграції В'єтнаму в економічну та фінансову регіональну й світову системи</i>	22	Смерічевська С. В.	
Бовтрук Ю. А.		<i>Інновації в освіті та основні підходи до їх вивчення</i>	85
<i>Валютна інтеграція як сучасна риса розвитку світового господарства</i>	28	ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	89
Гнезділова Н. М.		Маркова С. В., Баран О. В.	
<i>Інтеграційні процеси системи освіти в Україні</i>	34	<i>Українська геополітика: сучасні проблеми і тенденції</i>	89
Бойченко Е. Б.		Панкевич О. З.	
<i>Гендерний аналіз кон'юнктури ринку праці Донецької області</i>	38	<i>Реалізація принципу розподілу влади у США (зовнішньополітичний аспект)</i>	96
Макаровська Т. П.		Горбатенко І. А.	
<i>Інформаційна безпека України як передумова її вступу до СОТ</i>	45	<i>Політологія як чинник консолідації українського суспільства</i>	101
Рябченко І. М., Баранов Ю. В., Гагарін В. В., Хіврч І. Ю., Лаврушко Л. Г.		Крап А. П.	
<i>Розробка моделі для вирішення задачі прогнозування</i>	48	<i>Сутність політичної стабільності: індикатори і функції</i>	107
Дідик Я. М.		Шевченко О. М.	
<i>Використання математичних моделей для планування рекреаційного природокористування</i> ...	51	<i>Військовий потенціал та ядерна програма Пакистану</i>	114
Бараболя В. І., Крутовий Ж. А., Касілова Л. О., Мамонова Н. В.		Білошицький С. В.	
<i>Актуальні напрями вдосконалення вищої освіти в Україні</i>	54	<i>Національні інтереси України в умовах глобалізації світових процесів</i>	120
Мамонов К. А., Савченко М. М.		Сычева Н. А.	
<i>Вибір напрямів цільових методів удосконалення професійної підготовки кадрів на підприємстві</i>	57	<i>Стратегическое планирование избирательной кампании: методологический аспект</i>	126

НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВИХ ПРОЦЕСІВ

Наукові праці МАУП, 2006, вип. 2(14), с. 120–125

Проаналізовано співвідношення таких явищ, як глобалізація і національні інтереси держави. Стверджується, що у вітчизняній політичній науці дотепер не вироблено методології визначення національних інтересів. Пропонується система визначення і захисту фундаментальних, стратегічних і тактичних національних інтересів сучасної України в умовах поглиблення глобалізаційних процесів.

В останнє десятиліття ХХ ст. відбулися драматичні події на міжнародній арені. З розпадом Радянського Союзу і перетворенням біполярної геополітичної моделі світоустрою на однополярну світ не став безпечнішим і стабільнішим. На зміну відносно стійкій геополітичній структурі світу прийшов період перманентної нестабільності, коли держави, що оголосили себе переможцями в “холодній війні”, намагалися встановити новий світовий порядок, який би вирізнявся яскраво вираженою однополярністю, коли окрема група промислово розвинених країн прагнула диктувати нові правила гри всій решті держав і народів світу.

На тлі зростання взаємозв'язку і взаємозалежності між державами в сучасному світі спостерігається активізація політичної діяльності суб'єктів міжнародного життя, спрямованої на реалізацію національних інтересів. Унаслідок цього загострюється боротьба між окремими країнами за володіння природними ресурсами, досягнення вищого життєвого рівня для своїх громадян. Форми цієї боротьби різні, але її запеклість і безкомпромісний характер свідчать про актуалізацію для кожної держави окремо питань забезпечення національної безпеки, проблем виживання і розвитку в наступному тисячолітті.

Одним з інструментів досягнення своїх національних інтересів у сучасному світі є таке складне явище, як глобалізація. Проблеми співвідношення таких явищ, як глобалізація і національні інтереси, присвятили свої дослідження Зб. Бжезінський, Г. Кіссінджер, Г. Мартін, Х. Шуманн, С. Хантінгтон, О. Тоффлер, Дж. Сорос, Дж. Бхагваті, О. Зінов'єв, А. Уткін, О. Арін,

О. Панарін, М. Делягін, В. Іноземцев, М. Сенченко, С. Удовік та ін. [1; 3–6; 8; 13; 14; 16; 18–25]. Проте ці напрацювання мають, як правило, загальнометодологічне значення або розглядають цю проблему через призму геополітичних інтересів провідних світових центрів сили — США, ЄС і Росії. Екстраполяція результатів цих досліджень на українську політичну дійсність є важливим самостійним завданням, тому спробуємо його виконати у цій статті.

Термін “глобалізація” вперше з'явився у середині 80-х років минулого століття. Американські вчені Т. Левіт, Р. Робертсон, М. Уотерс, японець К. Омае визначали глобалізацію як соціальний процес, у ході якого зникають географічні межі між соціальними та культурними системами, а населення по різні боки цих меж все більше розуміє цей процес [12, 590]. Пізніше, після розпаду Радянського Союзу, глобалізацію почали розглядати як широке впровадження західної моделі розвитку у решті країн планети.

Учені О. Зінов'єв, О. Арін, С. Удовік використовують поняття глобалізації як синонім американізації, західнозації або вестернізації людської цивілізації, маючи на увазі технологію встановлення нового світового порядку під протекторатом США [1; 2; 7; 22].

Можна також погодитися з Л. Івашовим, що “в найзагальніших рисах глобалізація — це геополітичний процес, що відображає зростаючу взаємозалежність країн і народів, тенденцію до встановлення єдиних стандартів поведінки в економічній, політичній, інформаційній і культурній сфері” [11, 211].

Процеси глобалізації, на думку Л. Івашова, мають сьогодні такі характерні риси [11, 212]:

1) залежність реалізації інтересів конкретних громадян від дій і рішень, що приймаються далеко за межами їхніх власних країн, іншими урядами або міжнародними організаціями;

2) загострення суперечностей між традиційною функцією держави із забезпечення власного суверенітету та імперативами вільного потоку інформації, залежність національних органів влади в ухваленні політичних рішень від загальної обстановки у всесвітній політичній системі, світовій економіці, світовій спільноті;

3) виникнення поряд з національними державами нових акторів світового політичного процесу — транснаціональних організацій і сил, що діють незалежно від держав.

За своєю соціальною сутністю, стверджує російський соціолог О. Зінов'єв, глобалізація є явищем закономірним, породженим тим, що, поперше, людство стало переходити від епохи панування людських об'єднань типу і рівня суспільств до епохи панування людських об'єднань типу й рівня надсуспільств, по-друге, еволюційний процес набув проєктованого і керованого характеру. У межах західного світу вже склалося західницьке надсуспільство, центр керування яким цілком перейшов до США. Саме Сполучені Штати і країни НАТО уповноважені нині західним надсуспільством здійснювати глобалізацію на користь західної цивілізації [9].

Глобалізація, на думку О. Зінов'єва, проходить кілька етапів. Перший етап — ефективне сприяння західного світу розпаду комуністичного блоку і загалом Радянського Союзу. Основну роль у цьому відіграли засоби “холодної” війни. Наприкінці цього етапу застосовувалися засоби “теплої” війни, у тому числі інформаційні диверсійні операції і “п'яті колони”, а також окремі операції “гарячої” війни (Чечня, Лівія, Ірак, Югославія).

Поступово усередині західного світу і на всій планеті внаслідок еволюції західного світу виникли невідкладні проблеми, які можна було розв'язати на користь західного світу лише шляхом переходу глобалізації до нової, “гарячої” стадії світової війни. Події, що відбулися 11 вересня 2001 р. у США, стали дуже доречними в цій ситуації.

Об'єктом агресії США на другому етапі глобалізації став мусульманський світ. Цей етап ще триває. Ісламський світ нині розколотий, більшість країн підтримує США або вичікує. За такої

ситуації Україна дистанціюється від ісламського світу і намагається стати союзником американців. Таліби знищені. Афганістан підкорений американцями. Ірак окупований проамериканською військовою коаліцією. США зайняли важливі позиції в азіатських районах колишнього Радянського Союзу.

Третій етап глобалізації, впевнений О. Зінов'єв, проходитиме під знаком війни Заходу проти Китаю і взагалі проти азіатського комунізму. Сили Заходу, що знищили СРСР і радянський комунізм руками самих радянських людей, мають намір діяти так само проти Китаю — розколоти китайців, створити в Китаї свою “п'яту колону”, використовувати людські ресурси і територію країн СНД, коли справа дійде до “гарячої” війни. Пострадянські країни, у тому числі Україну, активно використовуватимуть як постачальника людського матеріалу для створення корпусів окупаційних військ і адміністрацій [10].

Єдині за своїм значенням для формування геополітичної структури світу процеси глобалізації можна умовно поділити на кілька компонентів. Так, сьогодні прийнято виокремлювати економічну, політичну, інформаційну і культурну глобалізацію. Більшість фахівців схилиються до думки, що економічна (фінансова) глобалізація є первинною відносно решти процесів. Вона відбувається особливо стрімко, кидаючи виклик світоустрою, що склався і нині надто слабкий, щоб протидіяти новим реаліям. Економічна глобалізація — це особлива стадія інтернаціоналізації економічного життя. Посилився надто потужний вплив промислових і банківських транснаціональних корпорацій, які перетворилися нині на головну рушійну силу процесу глобалізації, а традиційні її суб'єкти — національні держави — втратили у багатьох відношеннях свій вплив на процеси життєдіяльності у світі.

Економічна глобалізація створює низку негативних наслідків для стабільного розвитку держав. Швидко збільшується прірва між економічно розвиненими країнами і такими, що розвиваються, зменшується роль держави в регулюванні економічних відносин, панує процес “доларизації” світової економіки.

Зростання кількості спекулятивних операцій на міжнародних валютних ринках спричиняє виникнення фіктивних фінансових ресурсів. Абстрактний характер маніпулювання фінансовими інструментами призводить до тотальної спекуляції, до символічної, віртуальної форми фіктивного капіталу, його відриву від функціонування і руху

реального матеріального виробництва. У зв'язку з цим світ усе більше наближається до фінансового краху.

Політична глобалізація полягає у поширенні в усьому світі ідей демократичного політичного устрою, створенні регіональних політичних союзів, діяльність яких ґрунтується на демократичних цінностях. Усе активніше розгортається кампанія щодо захисту особистих прав людини незалежно від того, в якій країні і за якими внутрішніми законами вона живе. Держави з тоталітарними, а іноді і з авторитарними політичними режимами поступово ізолюються від світової спільноти, проти них застосовуються санкції, проводяться військові операції.

Процеси політичної глобалізації спричинили виникнення на Заході концепцій “обмеженого суверенітету” і “гуманітарної інтервенції”. Згідно з цими концепціями повноваження органів державної влади щодо своїх громадян більше не є безмежними, тому у разі порушення прав людини у цих країнах міжнародне співтовариство має право втручатись у внутрішні справи такої держави [11, 217].

Інформаційна глобалізація виникла внаслідок революційного прориву в галузі інформаційних технологій. Супутникове телебачення, мобільний космічний і стільниковий телефонний зв'язок, мережа Інтернет — усе це значно збільшило й прискорило потоки інформації.

Інформаційна глобалізація — це одночасно і найкорисніший, і найнебезпечніший компонент глобалізації. Позитивним є те, що плодами тотальної інформатизації може користуватися будь-який житель планети, якщо він має комп'ютер і доступ до Інтернету. Небезпека ж приховується в абсолютній неконтрольованості інформаційних потоків з боку більшості держав. Для сучасної інформації не існує державних кордонів, тому в цій ситуації проблема національного суверенітету є надзвичайно гострою. Крім того, володіння та управління могутніми інформаційними потоками є надто дорогою справою, а тому нею керують лише група найбагатіших держав та окремі дуже багаті бізнесмени.

Культурна глобалізація є закономірним наслідком виникнення попередніх трьох форм глобалізації. Спочатку більшість аналітиків прогнозували, що у процесі міжнаціонального спілкування поступово сформується універсальна загальнолюдська культура. Проте процеси культурної глобалізації протікають не так активно, як це відбувається в економічній і політичній сфе-

рах. Національні культури посилено чинять опір привнесеним ззовні і чужих для цієї цивілізації цінностям. Культурна глобалізація йде не шляхом формування універсальної людської культури, а в напрямку створення нових, позанаціональних типів культур.

Руйнування національних меж і державних суверенітетів призводить до глобалізації тих сфер суспільного життя, які становлять реальну загрозу функціонуванню всього західного світу. Йдеться передусім про глобалізацію злочинності і тероризму.

Організована злочинність у зв'язку з цим перетворилася на глобалізовану злочинність, тобто об'єднала в цьому плані всі країни та континенти. Вона на максимальному рівні скористалася надбаннями епохи посткомунізму: правами людини, свободою слова, демократією, лібералізацією фінансових ринків.

Глобалізована злочинність особливо активно проявляє себе у таких надприбуткових сферах, як виробництво і збут наркотиків, торгівля зброєю, нелегальна міграція, торгівля жінками і дітьми, торгівля людськими органами, незаконна торгівля алкогольними виробами, торгівля краденими машинами.

Експерти вважають, що глобалізована злочинність — це найбільш швидко зростаюча галузь світової економіки, яка приносить діячам злочинного світу щорічний прибуток у 1,5 трильйони доларів [26, 197].

Глобалізація призвела до розширення географії здійснення терористичних актів. Починаючи з 1995 р. їх кількість зросла від 800 до 2000 за рік. При цьому терористичні акти почали набувати системного характеру, а терористичні угруповання вже домовляються синхронізувати свої дії. Це дає підставу говорити про глобалізацію тероризму [16, 274–276].

Аналізуючи процеси глобалізації в різних сферах людської діяльності, С. Удовік робить такі висновки [22, 259]:

1. Відбувається помітний розподіл країн світу на процвітаючі і периферійні. З'явилися групи країн (позапериферійних — більшість країн Африки), що безнадійно відстали і взагалі не розглядаються в рамках глобальної економіки. Проміжний стан займають країни напівпериферійної зони. Але їх роль в економіці, науці і політиці безперервно знижується, і вони все більше зливаються з периферійними країнами.

2. Відбувається все більш очевидне посилення лідера — США, які очолюють групу розвинених

країн, що сповідують західноєвропейську модель розвитку.

3. Посилення США відбувається також побічно, оскільки це яскраво виявляється в агресивному просуванні як зразка для всіх країн так званого західного стилю життя.

Аналіз геополітичного становища України в сучасному світі свідчить про те, що її роль в майбутньому світопорядку має певну невизначеність, оскільки за своїм політичним та економічним розвитком вона належить як до країн напівпериферії, так і периферії.

Проте якщо перспективи інтеграції України в західне співтовариство виглядають поки що на рівні теоретичної проблеми, без практичного її вирішення у найближчі 25–30 років, то характер деградації соціальної інфраструктури держави, старіння і вимирання нації, технологічний колапс висувають на порядок денний злободенну проблему — пошук ефективного й адекватного політичного курсу країни з урахуванням його життєво важливих національних інтересів.

На жаль, в українській політичній науці дотепер не вироблено методологію визначення національних інтересів. Здебільше домінують декларативні та заідеологізовані гасла, сформульовані під впливом процесів політичної, культурної та інформаційної глобалізації.

Так, А. Кудряченко визначає національний інтерес як “вираження інтересів усіх членів суспільства, що реалізуються через політичну систему держави, як компроміс в об’єднанні запитів кожної людини і суспільства зокрема” [15, 451].

Це розуміння національних інтересів орієнтоване виключно на сферу внутрішньої політики. Не випадково головними пріоритетами державної політики проголошено такі декларативні цілі, як побудова цивільного суспільства і правової держави, забезпечення прав людини, інтеграція національних і загальнолюдських цінностей.

Інший вітчизняний дослідник, представник Фонду підтримки прогресивних реформ О. Михальченко визначає національні інтереси України як “сукупність збалансованих інтересів особи, суспільства та держави в економічній, внутрішньополітичній, соціальній, міжнародній, інформаційній, військовій, екологічній та інших сферах” [17].

Подібний підхід надає перевагу інтересам особи перед інтересами суспільства і держави, ігноруючи той факт, що саме дієздатна держава та ефективне суспільство можуть стати фундаментом гармонійно розвиненої особи.

Допускаючи таку помилку, О. Михальченко, наприклад, стверджує, що “національні інтереси України в інформаційній сфері полягають у дотриманні конституційних прав та свобод громадян у галузі отримання інформації і користування нею, в розвитку сучасних телекомунікаційних технологій”. При цьому автор не розглядає аспекти інформаційної безпеки, запобігання користуванню громадянами інформаційно-маніпулятивними технологіями, які стали основним інструментом зовнішнього управління людськими ресурсами іншими державами.

Такі помилки свідчать про зайву односторонність, суб’єктивність методик визначення національного інтересу, недооцінку зовнішньополітичних інтересів, які в умовах глобалізованого світу набувають першочергового значення.

Тому більшої уваги заслуговує наукова позиція російського дослідника О. Аріна, який визначає національний інтерес держави як “суб’єктивну форму вираження об’єктивних потреб суспільства, які в акумульованому вигляді виражаються через інтереси держави, тобто вони по суті є державними інтересами” [1, 381–382].

Зрозуміло, що ці інтереси поділяються на внутрішні і зовнішні. Серед перших найважливішими є стабільність і розвиток — два суперечливі явища, баланс яких робить державу стійкою, тобто цілісною.

Проте запорукою успіху у забезпеченні внутрішніх національних інтересів є першочергове забезпечення зовнішніх інтересів. Оскільки зовнішнє середовище україн неоднорідне, то й інтереси щодо кожного суб’єкта вирізнятимуться за змістом. При всьому цьому постійними при взаємодії з будь-якими суб’єктами залишаються фундаментальні інтереси, які були переважаючими в усі часи і для всіх держав: 1) територіальна цілісність; 2) незалежність або політичний суверенітет; 3) збереження панівного устрою, тобто політико-економічного режиму; 4) економічний розвиток і процвітання, яке більшою мірою залежить від взаємодії із зовнішнім середовищем; 5) збереження національно-культурної самобутності країни.

Крім фундаментальних інтересів і цінностей, існують стратегічні й тактичні інтереси. Ці інтереси динамічні, мінливі, вони постійно коригуються залежно від міжнародного становища, що постійно змінюється. Врешті-решт, їх реалізація припускає розширення, збільшення, підсилення обсягів фундаментальних інтересів.

Орієнтація на подібну методику дає нам змогу вважати фундаментальними національними інтересами такі:

1) забезпечення територіальної цілісності країни; беззастережне збереження політичного суверенітету держави;

2) гарантія національної безпеки, запобігання нападу із застосуванням ядерної, біологічної, хімічної або іншого роду зброї, недопущення перетину кордонів озброєними формуваннями;

3) запобігання появам збройних сил ворожих держав на кордонах України;

4) запобігання економічним збиткам, завданним з боку іноземних держав, транснаціональних корпорацій, а також міжнародних фінансових організацій;

5) забезпечення національно-культурної самобутності українського народу.

Важливими стратегічними інтересами України є такі:

1) розвиток конструктивних, а по можливості і союзницьких, відносин з державами, чия політика збігається з напрямками зовнішньої політики України;

2) запобігання поширенню зброї масового знищення;

3) сприяння запобігання регіональним конфліктам, передусім у районах, що межують з Україною;

4) участь у боротьбі з міжнародною злочинністю, тероризмом і наркобізнесом;

5) запобігання неконтрольованій міграції через кордон України;

6) запобігання поширенню релігійного екстремізму в будь-якій формі;

7) участь тільки в тих міжнародних організаціях, діяльність яких безпосередньо стосується національних інтересів України;

8) сприяння збільшенню ВВП України за рахунок торговельно-економічної діяльності на світовій арені.

Вторинними (тактичними) національними інтересами є умови, які хоча безпосередньо й не пов'язані з фундаментальними і стратегічними інтересами, але побічно полегшують або зможуть полегшити в майбутньому їх реалізацію.

До таких інтересів можуть належати:

1) нейтралізація "п'ятої колони", що діє на користь іноземних держав і завдає шкоду національним інтересам України;

2) протидія культурологічній агресії з боку деяких західних і мусульманських країн за підтримки місцевих "західників" і "фундаменталістів";

3) захист українського населення від обмеження їх цивільних прав у колишніх республіках СРСР.

Формування національних інтересів України буде неповним без урахування погроз з боку сучасного глобалізованого світу.

До погроз територіальній цілісності України належать:

1) посягання Румунії на острів Зміїний і прилеглу акваторію;

2) зазіхання Росії на півострів Крим, Севастополь і острів Тузла;

3) конфліктна ситуація на кордоні України між Молдовою і Придністровською республікою;

4) сепаратистські рухи в Криму мусульманських фундаменталістів.

Погрозами політичному суверенітету можна вважати такі:

1) спроби втручання західних країн, передусім США, у внутрішні справи країни, наприклад, під гаслом "запобігання поверненню України до авторитаризму" або відсутність "свобод" для ЗМІ;

2) формування деякими державами і наднаціональними структурами лобі серед політиків, учених та бізнесменів, що діють на користь своїх сюзеренів;

3) антиукраїнська діяльність зарубіжних ЗМІ і так званих "наукових організацій" на території України, а також підтримка зарубіжними країнами деяких вітчизняних ЗМІ (дії яких суперечать інтересам Української держави).

До погроз національній безпеці належать:

1) розширення НАТО на північ, схід і південь;

2) участь "миротворчих сил" на територіях сусідніх країн;

3) участь українських військових контингентів у військових або поліцейських операціях, які проходять не під егідою ООН;

4) фактичне перетворення України в демілітаризований санітарний кордон між двома цивілізаційними центрами — Заходом і Росією.

До погроз економічного характеру належать безконтрольне впровадження західних компаній, нерідко через підставні фірми та організації, у стратегічні сектори української економіки, а також дискримінація українських товарів на ринках західних країн.

До погроз національно-культурній самобутності України належить беззастережне впровадження західних цінностей (передусім некритичне поширення ліберальних поглядів, які безповоротно руйнують традиційний системоутворюючий світогляд українського суспільства).

Тільки виважений підхід з урахуванням усіх негативних для України наслідків глобалізації дасть змогу вітчизняним політикам і вченим адекватно формулювати, а головне — відстоювати національні інтереси України.

Література

1. Арин О. А. Мир без России. — М.: ЭКСМО, 2002. — 480 с.
2. Арин О. А. Россия: ни шагу вперед. — М.: ЭКСМО, 2003. — 352 с.
3. Бжезінський З. Велика шахівниця: Пер. з англ. — Л.; Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. — 236 с.
4. Бжезинский Зб. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство: Пер. с англ. — М.: Междунар. отношения, 2004. — 288 с.
5. Бхагвати Дж. В защиту глобализации: Пер. с англ. / Под ред. В. Л. Иноземцева. — М.: Ладомир, 2005. — 448 с.
6. Делягин М. Г. Мировой кризис: Общая теория глобализации: Курс лекций. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2003. — 768 с.
7. Зиновьев А. А. Гибель русского коммунизма. — М.: ЗАО "Изд-во Центрполиграф", 2001. — 431 с.
8. Зиновьев А. А. Запад. — М.: ЗАО "Изд-во Центрполиграф", 2000. — 509 с.
9. Зиновьев А. Идеологическая глобализация. Американцы претендуют на роль правителей человечества // Независимая газета. — 2002. — 26 февр.
10. Зиновьев А. Новый этап глобализации "Русская Линия". — http://www.rusk.ru/News/02/1/new27_01a.htm
11. Ивашов Л. Г. Россия или Московия?: Геополитическое измерение национальной безопасности России. — М.: ЭКСМО, 2002. — 416 с.
12. Иноземцев В. Расколотая цивилизация. — М.: Академия-Наука, 1999. — 714 с.
13. Иноземцев В. Л. На рубеже эпох. Экономические тенденции и их неэкономические следствия. — М.: ЗАО Изд-во "Экономика", 2003. — 776 с.
14. Киссинджер Г. Нужна ли Америке внешняя политика?: Пер. с англ. / Под ред. В. Л. Иноземцева. — М.: Ладомир, 2002. — 352 с.
15. Кудряченко А. І. Національна безпека і національні інтереси України. Політологія: Підруч. для студ. вищих навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. — К.: Вид. центр "Академія", 2001. — С. 449–461.
16. Мартин Г.-П., Шуманн Х. Западная глобализации: атака на процветание и демократию: Пер. с нем. — М.: Издат. дом "АЛЬПИНА", 2001. — 335 с.
17. Михальченко А. Национальная безопасность как базис государственной политики Украины. — <http://fprg.org.ua>
18. Панарин А. С. Искушение глобализмом. — М.: ЭКСМО-Пресс, 2002. — 416 с.
19. Сенченко М. І. Латентні структури світової політики: Нариси з конспірології. — К.: МАУП, 2003. — 312 с.
20. Сорос Дж. Джордж Сорос про глобалізацію: Пер. з англ. — К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002. — 173 с.
21. Тоффлер Э. Метаморфозы власти. Знание, богатство и сила на пороге XXI века: Пер. с англ. — М.: ООО "Издательство АСТ", 2003. — 669 с.
22. Удовик С. Л. Глобализация: семиотические подходы. — М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2002. — 480 с.
23. Уткин А. И. Мировой порядок XXI века. — М.: ЭКСМО, 2002. — 512 с.
24. Уткин А. И. Единственная сверхдержава. — М.: Алгоритм, 2003. — 576 с.
25. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / Пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова. — М.: ООО "Издательство АСТ", 2003. — 603 с.
26. Этциони А. От империи к сообществу: новый подход к международным отношениям: Пер. с англ. / Под ред. В. Л. Иноземцева. — М.: Ладомир, 2004. — 384 с.

The author comes to the conclusion that in the home political science up to now there has not been worked out methodology of defining national interests of the State under circumstances of globalization. He suggests to define them as a subjective form of expressing objective needs of the society and to divide them into fundamental, strategic and tactical ones.

Надійшла 11 травня 2006 р.